

Előfizetési díj:

Egészévre 4 ft., Félévre
2 ft., Negyedévre 1 ft.

Hirdetmények:

3 hasábos petsor egyszer
9 kr., többszöri hírde-
tésnél 7 kr., Bélyegdij
30 kr.

Nyilttér petsora 12 kr.

ZALAMEGYE

társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap

szellemi és anyagi részét
illető közlemények a szer-
kesztőséghez küldendők.

Bérminden leveleket
csak ismert kezektől fo-
gadunk el.

Kéziratokat nem küldünk
vissza.

A „Zalamegyei gazdasági egyesület“ és a „Zalaegerszegi ügyvédi kamara“ hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnap.

Nagy-Kanizsa, 1885. február hó.

Egy nagy magyar hazafi azt mondta, hogy Magyarország nem volt, hanem lesz. Azt hiszem, hogy e lap olvasói tudják is azon nagy hazafinak nevét; de én nem is arról, s nem is Magyarországról akarok most írni, hanem Magyarországnak csak egy kis pontjáról, mely régebben ugyan némi világosságban volt, de újabb multjában már csak gyenge lámpaként pislogott, — míg jelenében feltűnik az óserő, s biztat bennünket, hogy ő nem volt hanem lesz.

Egy ország és annak egy kis pontja! Mily óriási a különbség!

Ámde hasonlatként lesz a nagy mellett felhozva a kicsiny, s ez nem derogálhat a nagy-
nak, főleg ha tudjuk, hogy a kicsit is a nagy mellette él.

Olvasóim azon hiányt is fölfedezhetik, a mit már előttük oly sokan fedeztek fel — s tulajdonképen egy régi böléstől eredett, — azt ugyanis hogy a hasonlat sántikál.

Szabad tehát az én hasonlatomnak is sántikálni.

Rá térek tehát a dologra, ne hogy a lassú bevezetés után sokat várjon attól a közönség. Egyébiránt azon közönség részéről, melynek száma van e cikkcske, tudom, hogy elnézésben fogok részesülni, mihelyt jóakarattal megismerkedik, mert a földolgozás rokonszenvezünk.

A rokonszenv abban áll, hogy én jóakarattal vagyok a közönséghez, s a közönség jóakarattal lesz irántam azonnal, mihelyt megnevezem a kis pontot, melynek jövőjéről kívánom szerény cikkemet mint cikket kimondani.

A népek és nemzetek, valamint országok és városok is ki vannak téve a mulandóságnak. Róma s Babylon leomlott; London és Páris fölépült.

Azomban jöjjünk közelebb, s maradjunk Magyarországon, a hol hasonlóan fogunk találni elpusztult nagy városokat, s találunk kicsinyből származott nagyokat is.

Kisebb nagyobb mérvben keresztül ment hazánk majd minden városa a változandóság kemény próbáján, s bár az idő által viselt ezen harcban szenvedett is mindegyik, azért egy némelyiknek szerepe kisebb körű volt, mint sok másé.

E különbség nem éppen attól függött, vajjon a város volt-e nagyobb vagy kisebb, hanem főleg attól, hogy hol volt annak fekvése?

Az általános, nagy jelentőségű változások csak a fontosabb ponton fekvő dolgokat érték, némelyek tehát esetleg kimélve voltak.

A feldúlt s leégett városok rendszerint szebb és fényesebb alakban jelennek meg a pusztítás után; példa reá hazánk fővárosa Budapest és Szeged, melyek az őket ért óriási vízár általi elpusztulás után — mint Phönix hamvaiból — felemelkedtek és sokkal rendszeresebb, sokkal fényesebb városokká lettek.

Minden városnak sorsa a pusztulás után az emelkedés vagy pangás. A pangás már magában véve súlyos.

De vannak városaink, melyek nagyobb kalamitások nélkül is pangának, — s így a súlyos nyűgében szenvednek.

Ilyen volt Zalamegye szép kis városa s székhelye is Zala-Egerszeg.

Ilyen volt, de ma már nem ilyen!

Főlebredett intelligens lakósaiban az önérték; főlebredett bennök a város iránti ösztinte szeretet; felhangzott mint egy varázsütésre a szó: tenni kell! és legott gyűléseztek a város érdekeinek felemelésére célzó dolgok felett.

A közügy iránti érdeklődés oly nagy volt, hogy a tett helyéről senki sem távozott, s az eredmény oly nagy már eddig is, hogy Zala-Egerszeg városra ellehet mondani, hogy nem volt, hanem lesz.

A nevezetes mozzanatok egyike s elsője az, hogy a város kiemelkedik, bár erős küzdés után a béna városok mocsárából, s lesz önkormányzatu, vagyis rendezett tanácsosal bíró város, a minnek előnyeit — csak első években nem, de következőkben már sok tekintetben érezni fogja Zala-Egerszeg, — míg a másik nagy lendület a Zala-Szent-Ivánról oda vezető vasutnak létesítésében fogja üdvös jövőjét bizonyítani be.

A vasutnak különös fontossága a város érdekét illetőleg kiszámíthatlan, s ha ennek létesítésére bár oly áldozatok hozatnak is, melyek egyelőre túl nagyoknak mutatkoznak, azoktól visszariadni nem lehet, nem szabad; s ha akadna valaki, — mint nem hiszem ki a hozandó áldozatokat elviselhetetleneknek mondaná, az bizonyára ép úgy nem szereti Zala-Egerszeg városát, mint nem lehet jó hazafinak sem tartani.

Az áldozatok meghozatalánál legfőbb s leg-sikeresebb mód a pénzintézetek eszelekvése s ezeknek tetterjét maguk a részvényesek ön érdekükben támogatni s buzdítani első sorban vannak hivatva.

A haladás már is mutatkozik, az eredmény a jövő méhében hordja a biztos és édes gyümölcsöket, melyeket élvezni legnagyobb mérvben azok lesznek hivatva, kik a jó és szükséges ügyért legmelegebben buzgolkodnak.

Most ideje a megye székvárosát minden irányban előtérbe tolni, s ha az ügyet vezető tetterős férfiak lankadni nem fognak, — a nagy közönség pedig azok jóakarattal követni nem késedelmeskedik, — így összevetett vállal csakhamar bebizonyítva leend, hogy Zala-Egerszeg városa nem volt, hanem lesz!

Dr. Fárnek László.

Zalamegye tanügye.

Lapunk 7. számában tett ígretünkhez képest alant egész terjedelmében közöljük a kir. tanfelügyelő urnak a közigazgatási bizottság február havi ülésén felolvasott s megének 1883/4. tanévi népoktatási állapotát egész részletességgel tárgyaló jelentését.

Tekintetes közigazgatási bizottság!

Midőn Zalamegye népoktatási állapotának és történetének az 1883/4. tanévi felölő adatait szerencsém van a tek. közigazgatási bizottság elé terjeszteni — nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy félév előtt elfoglalt tankerületem áttekintésének első uttörő gondjai s a reám várakozó fontos feladat gyakorlati megoldásának megfontolása közben sem tévesztettem szem elől azon indokokat, melyek sokszorosan készítették, hogy évi jelentésemnek adatai, dacára a gyűjtésében mutatkozott technikus akadályoknak, — gondosan beszereztessem s az adott viszonyokhoz képest lelkiismeretesen feldolgoztassanak.

A számok statisztikája rideg marad annak, ki a numerikus gépiességtől nem emelkedett számai, pszichológiájáig. A ki pedig látta megettük a tudatlanság küzdelmét a munka- és felvilágosodottsággal; a ki tanuja volt annak, hogyan nyilatkozott meg e számok történetében az ismeret hatalma, az úr félelme s a szelid erkölcs szépsége; a ki letudja vonni e számok tanulságából az oktatás és nevelés ama vívmányait, melyek a testi és lelki élet sorsát egész nemzedékeknek jótékonyan és áldással befolyásolják: az ki fogja belőlük számítani a nemzet és kormány befektetéseknek és áldozatkészségének kamatait; meg fogja velük mérlegelni az illető megye szellemi érdeklődését; le fogja róluk olvasni a hatóságok buzgalmanak s a megyei tantestület munkakedvének és lelkesedésének fokát.

E megye tekintetes közigazgatási bizottsága, mely ismét egy évig odaadással támogatta e tankerület sorsát, — bizonynyal rá fog ismerni a multak barázdáin a jelen nyomaira; én pedig tartozom Krób Pál emlékének azzal, hogy a tek. közigazgatási bizottságot e nyomokon híven elvezessem.

Egységes áttekintés szempontjából állapítsuk meg legelőbb Zalamegye tanköteleseinek számát.

A tankötelesek korosztálya ezen tanévben kezdődik 1868-ban s végződik 1876-ban. Ezek között 6—12 évesig volt 23,021 fiú, 22,207 leány; 13—15 évesig volt 8,159 fiú, 7,768 leány, a tankötelesek összes száma tehát 61,155.

Vallás szerint volt közöttük: róm. kath. 55,361, gör. kath. 54, gör. keleti 9, helyv. hitvallású 1,858, ág. hitv. 1,221, mózes hitű 2,652. Tehát a róm. katolikusok az összes tanköteleseknek 90,52% -át, a gör. kath. 0,08% -át, a gör. keletiek 0,01% -át, a helyv. hitvallásúak 3,03% -át, az ágostai hitvallásúak 1,99% -át, a mózes hitűek pedig 4,33% -át képezték.

Nemzetiség szerint az összes tankötelesek közt volt: magyar 47,241; német 618; horvát 10,342; vend 2,954. Nemzetiség szerint tehát volt a tankötelesek közt magyar 77,24%, német 1,01%, horvát 16,91%, vend pedig 4,83%.

E szerint az összes tankötelesek Zalamegye 359,984 lakosának 16% -át teszik.

A mi az iskolázási viszonyokat illeti, elemi iskolába járt 20,073 fiú, 17,929 leány, összesen 38,002; ismételő iskolába, iparos- és kereskedelmi iskolába 5,159 fiú, 4,239 leány, összesen 9,398; felső nép-, felső leány- és polgári iskolába 472 fiú, 103 leány, összesen 575; középiskolába 212 fiú. E szerint Zalamegye összes tankötelesei közül iskolázott az 1883/4. tanévben 48,187. Ezen iskolázók között volt róm. kath. 43,189; gör. katolikus 50; gör. keleti 7; helyv. hitvallású 1,491; ágostai hitvallású 1,141; mózes hitű 2,309.

Nemzetiség szerint az iskolázók közt volt magyar 38,241; német 511; horvát 7,442; vend 1,954.

Az iskolát látogató tankötelesek főösszege 48,187 vagyis az összes tanköteleseknek 13,79% -a. Iskolába nem járt 5264 fiú, 7,704 leány, összesen 12,968 tanköteles, vagyis az összes tanköteleseknek 21,2% -a.

Ezek közül legalább 8 hónapig iskolázott 40,329; 8 hónapnál kevesebb ideig járt 7,858.

A tanuláshoz szükséges könyvvel bírt 43,504; tankönyvekkel nem bírt 4683.

A mulasztási napló adatai szerint 811,269 fél napi mulasztás fordult elő. Elkövette 27,850 tanköteles. Igazolt mulasztás volt 724,006; dorgálással büntetett 85,270; hatóságilag felmentett 761; pénzbírsággal büntetett 1232. Mulasztási bírság befolyt a tankerületben összesen 124 frt 25 kr., tehát 55 frt 87 kerral több, mint a legközelebbi tanévben. Ezen összegből taneszközökre fordított 53 frt 25 kr., tőkésítésre 31 frt 72 kr., iskolai könyvtára 20 frt 60 kr., szegény tanulók segélyezésére 18 frt 68 kr.

12 éves tanulók közül csak olvasni 140, írni és olvasni 4,641 tudott.

A megyében volt összesen 401 iskola. Állami 14 elemi; községi 64 elemi, 6 felső népiskola, 5 polgári iskola. Felekezeti szerint 256 róm. kath., 20 helyv. hitv., 19 ágostai, 17 mózes hitű.

Az iskolák közül megszüntek: a stridói községi, a vászolyi ágost. hitvallású, a lentii és sőtjóri mózes vallású iskolák s bezárattott a kristánovecezi zúgiskola.

A tanév folyamában a következő új iskolák rendszeresítették: a perlaki állami elemi fiú, a perlaki állami elemi leány, a stridói állami elemi vegyes, a radamosi róm. kath. elemi vegyes, a tornaföldi róm. kath. elemi vegyes, a barnak pusztai róm. kath. elemi vegyes és a deáki pusztai róm. kath. elemi vegyes.

E szerint 1869-től 1884. évig az időközben megszünt iskolák leszámításával 74 iskola rendszeresített egészben újból; új iskolaház épült 110; a tantermek száma szaporodott 219-el, új tanítói állomás szerveztetett 196.

Az iskola tanítási nyelve 350 iskolában, tehát a tavalinál 8-al több iskolában tisztán magyar volt. Ezek között volt 8 állami, 70 községi; vallás szerint pedig 218 róm. kath., 20 helyv. hitv., 18 ágostai és 16 mózes hitű. Tisztán horvát volt az iskola tanítási nyelve 1 községi s 28 róm. kat. iskolában. Horvát-magyar volt 5 állami, 1 községi s 5 róm. kath. iskolában. Magyar-vend 1 állami, 1 községi s 5 róm. kath. iskolában. Német-magyar ajkú 1 ágostai, 1 mózes hitű iskolában. A magyaron kívül még más két nyelvet divott 2 községi iskolában.

A magyar nyelv a nem magyar ajkú iskolák közül 38-ban kielégítő, 13-ban kevésbé kielégítő eredménnyel tanított.

A tankerületben alkalmazva volt 578 tanító; ezek közül 522 férfi, 56 nő. Azonkívül a tanítással foglalkozott 5 lelkész. Hét tanítói állás üres. E szerint az összes tanítói állomások száma, utóbbiakat is beszámítva 590.

A tanítók közül képesített 496, nem képesített 82. Dacára a tanítói létszám szaporulatának, a nem képesített tanítók száma kedvező arányban fogy. A tanítók

közül minőségre nézve rendes 478, segéd 100. A tanítók közül a magyar nyelvet szó- és írásban teljesen bírja 569, csak beszédben 2, némileg érthetően 6 és semmit 1. — A tanítók közül szolgál 0—5. év óta 121; 5—10 év óta 113; 10—15 év óta 76; 15—20 év óta 59; 20—25 év óta 57; 25—30 év óta 47; 30—35 év óta 43; 35—40 év óta 35; 40 éven túl 27.

A tantermek száma 598. Az iskolák közül 384 saját házában, 17 bérlőházban volt elhelyezve.

A tanítók közül 419 természetben adott lakást élvezett, 159 lakbért kapott.

1882-ben volt 220 faiskola, 74 iskolai kert. — 1883-ban van 226 faiskola, 141 iskolai kert. A faiskolák jelentéktelennek látszó szaporodásával szemben nem lehet érdeklődés nélkül tapasztalunk a kertészet, mezőgazdaság és nemesítés hármias irányában tervezett iskola kerteknek hatalmas lendületét a jelen tanévben. Szemben némely községeknek a faiskolák szervezése, ügy gondozása körül mutatkozó indolentiájával, ki kell jelentenem, hogy már létező faiskoláink helyesebb kezelése s a működésükhöz tűzött anyagi és kedélyi szempontok, úgy a magas kormány valamint gazdasági egyleteink, nem különben megyei tekintélyeink lelkesítő támogatása folytán mindinkább tért hódítanak. Merem remélni, hogy a kihatás alkalmából származott iskolai ingatlanoknak még 1885. első felében leendő törvényes megállapítása s rendeltetésükhöz mért felhasználása nagyban lefogja küzdeni az iskolakertek birtoklása és célja körül fenforgó zavarokból keletkezett s azok művelésére károsan visszaható nehézségeket.

Eredetileg is tornahelyiség vagy legalább is tornászra alkalmas szabad tér 71 van a tankerületben.

Az iskolák felszerelése következő eredményt tüntet elénk: fekete író tábla volt 703; szemléleti kép-gyűjtemény 84, fali olvasó tábla 351, számológép 330, Magyarország térképe 394, Osztrák-Magyar-Monarchia 90, Európa térképe 292, föld öt része 101, földgömb 323, természetrajzi ábragyűjtemény 270, természetrajzi tárgyak gyűjteménye 38, természetrajzi ábragyűjtemény 92, természetrajzi eszközgyűjtemény 31, szépirás és rajzmintagyűjtemény 52, testgyakorló eszközgyűjtemény 13, megyei térkép 80 s a magasabb intézetek telluriumai, és másnemű szemléltető eszközei.

Tanítói könyvtár volt 22, iskolai könyvtár 23. Népkönyvtár 68 községben létezik 13,337 kötetben. Ezek közül magyar 11,819, nem magyar 1518. Terjedelmre kiválóbbak az alsó-ledvai 679, a balaton-füredi szeretetházi 1358, a esáktornyai polgári 566, a esáktornyai községi iskolai 1635, a keszthelyi községi 389, a keszthelyi polgári iskolai 421, a nagykanizsai községi iskolai 743, a nagykanizsai polgári 1155, a nagykanizsai izr. elemi 773, a perlaki 375, a sümegi 355, a tapolcai felső népiszkolai 455, a zalaegerszegi polgári iskolai 500 kötetel.

Iskolai takarékpénztár 18 iskolánál kezeltetett 850 betevővel s 2500 forint összeggel. Jelentékenyebb betétek a keszthelyi községi elemi iskolában, a keszthelyi felső népiszkolában, a mihályfai községi iskolában, a sümegi római kath. iskolában s a zalaegerszegi intézeteknél találhatók.

Nagy hálával kell hogy jellezzem a nagymélt. vallás és közoktatásügyi miniszterium abbéli kegyességét, hogy az 1883. tanévben e tankerületnek több mint 50 községet ajándékozta meg tanszerekkel és pedig tekintet nélkül azok nemzetiségi és felekezeti különbségeire.

A tandíj fizetés alól valamint az elmult, úgy a jelen tanévben is az összes állami iskolák szegény sorsú növendékei felmentettek.

A mi az egyes tantárgyakból elért eredményt illeti: a hit- és erkölcstan 180 iskolában jeles, 136-ban jó, 85-ben csekély eredménnyel tanított; az írás 184-ban jeles, 166-ban jó, 51-ben csekély; az olvasás 164-ban jeles, 186-ban jó, 51-ben csekély eredménnyel; a fejszámítás 162-ben jeles, 128-ban jó, 91-ben csekély eredménnyel; a jegyzésvétel 175-ben jeles, 178-ban jó, 51-ben csekély eredménnyel; az anyanyelv 123-ban jeles, 150-ban jó, 59-ben csekély eredménnyel; az anyanyelv 123-ban jeles, 250-ban jó, 59-ben csekély eredménnyel; a beszéd és ételemgyakorlat 104-ben jeles, 125-ben jó, 116-ban csekély eredménnyel; a hazai földrajz 69-ben jeles, 223-ban jó, 86-ban csekély eredménnyel; a hazai történelem 108-ban jeles, 155-ben jó, 108-ban csekély eredménnyel; az általános földrajz és történelem 81-ben jeles, 112-ben jó, 29-ben csekély eredménnyel; a természettan 59-ben jeles, 65-ben jó, 35-ben csekély eredménnyel; a természetrajz 58-ban jeles, 109-ben jó, 61-ben csekély eredménnyel; a gazdasági és kertészeti gyakorlatok 65-ben jeles, 92-ben jó, 97-ben csekély eredménnyel; a polgári ügyiratok 51-ben jeles, 42-ben jó, 48-ban csekély eredménnyel; a polgári jogok és kötelességek 56-ban jeles, 136-ban jó, 47-ben csekély eredménnyel; az ének 124-ben jeles, 186-ban jó, 85-ben csekély eredménnyel; a testgyakorlat 42-ben jeles, 96-ban jó, 50-ben csekély eredménnyel; a rajz- és szépirás 61-ben jeles, 44-ben jó, 31-ben csekély eredménnyel; a női kézimunka 19-ben jeles, 17-ben jó, 6-ban csekély eredménnyel; végre pedig a hazipár összesen 11 iskolában tanított.

Anyakönyvet vezetett 292 község, felvételi naplót 308 község, mulasztási naplót 331 község.

A esáktornyai állami tanítóképezdeben az 1883. tanévben 19 tanító lett képesítve, az 1884. tanévben 64 tanító jelölt látogatta az intézetet.

A megyei tantestület 11 járásban 22 járásköri gyűlést s egy általános tanítói gyűlést tartott Keszthelyen. A mennyiben e tantestület tagjainak szellemi munkásságát és testületi szellemének megnyilatkozását tapasztalni alkalmam volt, nagy örömmel jelezhetem, hogy a szakszerű önképzés buzgalma párosul nála a korszerű és hazafias nevelés tudatos törekvéseivel. Testületi szellemében is mindig sok kezeséget találok azon megnyugváshoz, hogy e megye tanítói értelmi és társadalmi

aton egyaránt kiveszik részüket a közművelődés nagy céljaiból.

Az iskolák bevétele a különböző jövedelmi forrásokból keletkező következő eredményt tüntet fel: jövedelem készpénzben 239,202 forint; termény-, szolgáltatás- és lakásból 92,615 forint. Az ingatlanok becsértéke 907,994 forint; ennek átlagos jövedelme 45,083 forint. A tőkék mennyisége 30,022 forint; ezeknek kamat jövedelme 2249 forint. Tandíjból befolyt 85,155 forint, állami segélyből 66,579 forint, községi segélyből 86,624 forint; egyházi segélyből 38,800 forint, egyéb vegyes forrásokból 7227 forint. Zalamegye összes iskoláinak bevétele pénzben és pénzértékben 331,817 forint. Az ingatlan vagyonban az iskolai, tanítói, kántor tanítói rétek, legelők- és erdőkre 440,415 forint esik; a tanítói lakás értékére 231,879 forint; a tantermek értékére pedig 235,700 forint esik. A községi segélyek tétele a pénzübeli kivétel a terménybeli értékét is tartalmazza. Az egyházi segélyek címén az összes kántor járuléka is benn foglalatik. Tandíj címén számított be a terménybeli tandíj is. Az állami segély tételében előfordul a pénzben adott tanítói fizetés, iskolai segély, a tanítók személyes segélyezése és jutalmazása, az állami pénztár terhére adott taneszközök pénzértéke s a tanítói lakás bérösszege ott, hol azt bérbeadó a kinstárból kapja.

Az iskolák összes kiadása tett 331,817 forintot. Ebből rendes tanítók fizetésére kiadott 226,958 forint, segéd tanítók fizetésére 34,183 forint, fűtés- és tisztogatásra 18,757 forint, taneszközökre 5,719 forint, szegény tanulók segélyezésére 13,133 forint, vásárlás, kisebb építkezés- és tőkésítésre 8811 forint, vegyes kiadásokra 24,256 forint.

Megjegyzendő, hogy a tanítók fizetési rovatában előfordul mindaz, mit a tanító, esetleg kántor tanító, mint ilyen, pénzben, lakásban, földekben, rétekben, legelőben, tüzelő anyagban, ígás és kézi napszámban — utóbbiak tandíj címén, segély- vagy jutalomban élvezett. Felvetteti mindez úgy, miként azt díjlevele mutatja és pedig a tíz évi átlagos érték alapján.

A tankerületben létező tantermek közül 35-m-belső magassággal vagy ennél többel 301 tanterem birt; 297 tanterem pedig emel kevesebb, 380 tanteremben esik egy-egy tanulóra legalább 1 m² terülat; 218-ban emel kevesebb, 431 iskola helyes padokkal és minden bútorral birt; 157 iskola kevesebb helyes bútorral birt; 8 iskolában az iskola padokat másnemű bútorok helyettesítik, 2 iskolában sem pad, sem asztal nincs.

És itt rá kell mutatnom az érem tulsó lapjára is. Első vonalban iskoláink túltömöttségével kell leszámolnunk; mert helyenként — így p. o. a vend vidéken — az iskolázás szabályos keresztülvitele ugyanazon okból majdnem lehetetlenné válik.

A mint iskoláink terülatát és bútorzatát feltüntető s imént elősorolt adatainkból kitétszik iskola helyiségünk aránylag még sok helyen nem felelnek meg a közegészségügy s a modern paedagogia követelményeinek. A tanköteleseknek a pontosabb összehírás folytán származott 5000 tőbblete e körülmény visszahatását mindinkább érezhetőbbé fogja tenni. Azon erély és készséges érdeklődés, melyet e téren az egyházi hatóságok részéről tapasztaltam — engedi remélnem, hogy az illető hitközségek, saját felfogott érdekükben már a közel jövőben szabályozni fogják a törvényes iskolázás helyi viszonyait is.

Így szabályozásra vár a tanítói fizetések törvényes megállapítása is, melyre vonatkozólag az egyházi főhatóságok már meg is tették az egyházmegyéjükben előforduló eseteket illető előzetes intézkedéseiket. A községi iskolaszékek különben is minden egyes alkalomból ellenőriztetnek díjleveleik törvényes megállapításánál.

A nyári iskolázás pontatlansága is jelentékenyen gátolja az iskolázás egységes keresztülvitelét; azonkívül bágyasztja a fegyelem hatását hosszú, munkátlan szünetével, kétségessé teszi ifjabb növendékeinknél a megszerzett ismeretek hasznát.

Némely községben még ma is szabálytalanul működő iskolaszékek szervezése, az iskolához való viszonyuk gyakorlati átnézete s törvényes kötelemeiknek az anyagi és szellemi sorát egyaránt közelről érintő keresztülvitele is — hogy még kívánni valót.

Megvagyok győződve, hogy lelkes iskola látogatóink buzgalma és lankadatlan érdeklődése meg fogja törni egyes vidékek magára hagyott közönyét és egykedvűségét. Az ő szép hivatásuknak ezer módja és alkalma van pótolni azt a hatást, melyet nagy terjedelmű megyénk minden pontjára állandóan kigyakorolni legszentebb szándék dacára is lehetetlen.

Iskolaszékek rendszeres tevékenységére, annál feltékenyebb vagyok, mennél több alkalmam volt tapasztalni, hogy ép Zalamegye az a tankerület, melyben a népoktatás sikerének igen sok érdeme lelkes és hivatásuk magaslatán álló iskolaszékek ügybuzgalman tudható be. Nem is késem hálás köszönetemet nekik itt is kifejezni.

A mi kisdóvodáink s gyermekkertjeink számát illeti, ez koránt sem felel meg népoktatási viszonyaink egyéb kedvező adatainak. Nem fogom a tek. közigazg. bizottság szíves figyelmét fásztalni azon ügy is jól ismert testi és lelki okok elősorolásával, melyek gyermekeinknél a 6 éven alóli halálózást oly ijesztő mérvben okozzák. Ez a kimondhatatlanul fontos és szent ügy kell, hogy mozgassa az egész társadalmat, mozgassa testben, példában és lelkesedésben egyaránt. A városok ovodáihoz fűzze bár a társadalom a maga speciális célzatait; a faluk gyermek menedékhelyei kell, hogy első vonalban védjék meg kisdóvodáinkat az egészséget és erkölcsüket igen sokszor már a szülői otthonban fenyegető veszélyes alkalmak ellen.

Az iparos tanoncok oktatása az 1883. tanévben a mlgyó vallás- és közoktatásügyi miniszterium által megállapított szervezet alapján eddig csak Zala-Egerszeg és Keszthelyen lépett életbe, két városban pedig a szervezés stádiumában van.

Zúgiskolák felbujánása ellen, felekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül esetről esetre megté-

tettek a legszigorúbb intézkedések. E téren a munka illő jutalma s nem képesített tanítóink számának apadása észrevehetőleg csökkenti a visszaéléseket, melyeknek az iskolázás mai viszonyai közt egy kis jóakarattal, sem jogosultságuk, sem értelmük nincs.

A zalaegerszegi polgári iskola mellé felállított szaktanfolyam kiváló eredményt tüntettek fel. Megnyitandó gazdasági szaktanfolyamunk érdekében a kellő intézkedések megtétek. A nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által a polgári iskolák mellé felállítandó szaktanfolyamok érdekében még 1881. évben megindított mozgalmak oly igazoltaknak és áldásosoknak bizonyultak, hogy ezen szaktanfolyamoknak aránylag legtöbb polg. iskolával bíró tankerületünkben a vidék ipar viszonyai szerint leendő szervezésénél — mi sem lehet kívánatosabb.

N-Kanizsa város leány oktatása érdekében indított meg üdvös mozgalmat, melynek már első hullámaiból is új és érdekes szempontok kerültek felszínre leány oktatásunk elbírálásában s a mai viszonyoknak a jövőkhöz való megvilágításában. A nemes kezdemény sikere díszes helyet fog elfoglalni Zalamegye népoktatásának történetében s méltányosnak tartottam, hogy e helyen is megemlékezzem róla.

Tanszermuzeumunk ügye is kedvező kilátások közt halad megvalósulása felé. Az egyesület eddig 360 frtnyi tőkével s számos szakmunkával rendelkezik.

A jövő munka programjában említhetném még a muraközi népoktatás további rendszeres fejlesztését, a a vend vidéken szervezendő állami iskolázást, a tanügyi viszonyainban mostohán elhagyott Güesej tarthatlan viszonyainak a lehetőséghez képest javítását, iparos és kereskedelmi iskolázásunk nagyfontosságú szabályozását. De szabadjon fentartanom a szerencsét, hogy tankerületem népoktatási állapotának alig fél éves munkásságom után felfogott körvonalai már a legközelebbi tanévek történetének alkalmából lerajzolom magát a képet.

Ma tartozó készséggel igyekeztem legalább arról nyújtani némi kezeséget a tek. közigazgatási bizottságnak, hogy a reám maradt örökséget híven, e tankerület felvirágzásán esüggő odaadással megőriztem...

A táblás jelentést idehajtítva vagyok a tekintetes közigazgatási bizottságnak:

Zala-Egerszeg, 1885. febr. 10.

alázatos szolgálója:

Dr. Ruzsicska Kálmán

kir. tanfelügyelő.

Megeyi honvéd-egyesületi gyűlés.

A zalamegyei honvéd egyesület elnöke Kerkapoly Mór úr febr. hó 15-ére Z-Egerszegre értekezletre hívta egybe a megyei 1848-iki honvédeket.

Az értekezleten az egyesületi elnökön kívül megjelentek Bessenyei György, Háczky Kálmán, Lukács Károly, Kömignayer János, Csoknyay János, Krizmanich Lajos, Sipos György, Sipos Bálint, Mayer János, Varga József, Vöczköndy László urak; ez utóbbi a jegyzőkönyv vezetésére kéretett fel.

Elnök úr üdvözlővén az egybegyűlt bajtársakat, a gyűlést megnyitottak nyilvánította.

Felolvastatt az 1848-iki honvédek országos központi választmányának 1884. évi nov. hó 29-én tartott gyűléséből kiküldött felhívás, mely szerint tudatja a megyei honvéd egyletekkel, hogy a honvéd menház a kormány kezelése alá jutván, ebből önként követezik, hogy ennek az országos honvéd segélyző egyesülettel karöltve kell eljárnia; mert mindkettőnek célja az 1848-iki rokkant, elaggott, munkaképtelen honvédekről gondoskodni; e két intézmény nemes és hazafias feladatát csak akkor fogja helyesen megoldhatni, ha a honvéd egyletek központi választmánya által kellően támogatattik.

Beltáta ezt az országos központi választmány már akkor, midőn a megváltozott alapon 1883. évi június hóban helyét elfoglalva, főtendőtét a már szétoszlott, vagy régóta szunnyadásban levő honvéd egyletek újjászervezésére vagy felélesztésére, azonkívül a központi választmánynak, mint az összes vidéki egyletek képviselőjének a fentebb jelzett nemes feladatú intézményeket kezelő bizottságaival kellő összefüggésbe való hozatalára fektette; mert a vidéki egyleteknek legalább is nagy részben való fennállása és közreműködése nélkül a központi választmány — mint az 1848-iki évekbeli honvédek ügyeinek szóvivője — ha nem is meddő, minden esetre esonka munkát teljesít, nem óvhatván meg esetleges tévedésektől a felvilágosításért vagy utbaigazításért hozza fordulni utalt bizottságokat; mert továbbra is előfordulnának olyan esetek, midőn — a vidéki egyletek nem működése következtében — beérkezne nekik teljesen felszerelt kérvények az egykori bajtársaktól, kiknek kérvényéből a kétséget majdnem kizáróan kiolvasható, hogy érdemesek a támogatásra, de a kérvény kellőképp felszerelve nem lévén, a folyamodó hátrébe szorul, míg ellenben a kifogástalanul felszerelt kérvények alapján olyanok is részesülnek az 1848-iki honvédeknek szánt jótételben, kikről később kiderült, hogy arra jogosítva nem voltak.

Mindezen hiányok csak is úgy orvosolhatók, ha a vidéki honvéd egyletek, — mint 1867-ben — minél nagyobb számban szervezkednek s a gyámolásra utalt egykori derék bajtársak sorsát felkarolják s a megkereső választmány utasítása szerint gondozzák és ápolják.

Ezen indokok alapján lett elhalasztva a régtől növe kitűzött országos honvédgyűlés, hogy a szerzett tapasztalatok alapján concret előterjesztések illetve eljárás szabályok alkottassanak.

Hogy azonban ennek óhajtott eredménye lehessen, felhívattak az 1867-ben szervezkedett honvéd egyletek, hogy a legközelebb tartandó országos honvédgyűlésen magukat kellően képviseltesék.

Ott, hol az egylet kifogástalanul létezik s teljes szervezettel bír, az egyletnek címe, létszáma, székhelye és választmányának névsora, valamint az alapszabályok

egy példányát másolatban a központi választmányhoz haladéktalanul beterjesztendő.

Ott, hol az egyesület hallgatagon létezik, annak új életre ébresztése végett az elnökség hasonló eljárásra kéri fel.

E felhívást illetően az értekezlet a megyei honvéd egyesület elnökségét megbizta, hogy az 1845-iki honvédek országos központi választmányát mielőbb értesítse, miszerint a zalamegyei honvéd egyesület még fennáll. Eddigi fennállásának jelét azért nem adta, mert működése eredményre nem vezetett; azonban az egyesület továbbra is fenntartani annál is inkább szükségesnek tartja, mert Zalamegye mintegy 5000 honvédet állított ki a szabadságharc mezejére, kik közül többen gyámlolásra szorultak. Ugyanazért hogy az ezek által segély elnyerése tárgyában készített folyamodványok kellőleg fel legyenek szerelve, a bajtársak értésére adatik, hogy a folyamodványhoz csatolandó: 1) keresztlő kivonat; 2) község részéről kiállított szegénységi bizonyítvány; 3) a munkaképzettség igazoló, orvostudor által kiállított bizonyítvány; 4) honvédségéről két igazolt honvéd által aláírt bizonyítvány.

Együttal felkéretnek a zalamegyei honvédek, hogy az általuk ismert s nyomorban szenvedő 1845-iki honvédek irják össze s azok névsorát a f. évi május hó 3-án d. e. 10 órakor Zala-Egerszegben az Arany-Bárány vendéglőben tartandó egyleti gyűlésen az egyesület elnökének nyújtják át.

Elnök úr jelenti, hogy az országos honvéd egyesületi gyűlés f. évi március hó 9-én fog Budapesten megtartani, melyen a zalamegyei honvéd egyesület kéri képviseltetni. Az előterjesztés helyesléssel fogadtatván, az egyesület képviselőit Kerkapoly Mór úr elnöklelte alatt Inkey László, Szabó Imre, Bessenyei Ernő és Könyvmayer János urak kérétek fel. Elnök úr megbízott, hogy az egyesület képviselőit igazolási jeggyel ellátni s a találkozási hely megállapítása végett a bizottság tagjaival érintkezésbe lépni sziveskedjék.

A Görgey rehabilitációja tárgyában megindult mozgalmat illetően az egyesület azon elvből kiindulva, hogy elől nem akar ítéletet mondani — határozatot nem hozott.

Helyi, megyei és vegyes hírek.

Meghívó. Az orsz. vörös-kereszt-egyesület zala-egerszegi fiókegylete 1885. évi március hó 7-én saját pénztára javára az „Arany-Bárány”-hoz címzett szálloda nagytermében táncal ebekötött hangversenyt rendez. Műsor. 1. a) Chopin a d. Polonaise b) cis moll zongorán négy kézre előadják Anisits Izabella k. a. és dr. Graner Adolf úr. 2. Magyar népdalok, éneklő Weimann Antoinette k. a., zongorán kíséri Anisits Izabella k. a. 3. Rossini, „Stabat mater”, gordonkán előadja Lányi Kálmán úr, zongorán kíséri dr. Graner Adolf úr. 4. Herz, Variations brillantes, „La Violette”, zongorán előadja Radulovits Stefánia k. a. 5. Magyar népdalok, két fuvolán előadják Fritz József és Katona Pál urak. 6. „A vén cigány” Vörösmarty Mihálytól, szavalja Fritz József úr. 7. Gumbert, „Mein Lied”, éneklő Weimann Antoinette k. a., zongorán kíséri Anisits Izabella k. a. 8. Brahms, „Magyar táncok”, zongorán előadják Anisits Izabella k. a. és dr. Ruzsicska Kálmán ur. Kezdeté 8 órakor. Belépőtídi személyenként 1 frt.

A balaton-fürdői szeretetházát Tóth József kir. tanácsos és Pestmegye kir. tanfelügyelője február hó 19-én meglátogatta s 2 napj otléte után február 21-én hagyta el az intézetet. A magasztos ügy iránti meleg érdeklődése az érdemekben gazdag tanügyi férfúnak folyton nyilvánult; mert beható megtekintés tárgyává tette az intézet összes helyiségeit, a növendékek szellemi előrehaladottságát s általában az intézet összes szellemi s anyagi viszonyait. Igen nagy tetszéssel hallgatta a növendékek öszhangzatos énekét, mit azok a derék igazgató vezetése mellett kellő szabadsággal adtak elő. Nem kevésbé érdekelte ő nagyságát a gyermekek kézümmükája; nevezetesen a szalmakalap-és veszőkorsárfonás, mely házipar-ágakat azok igen ügyesen művelnek. Jelen volt az ez alkalommal tartott nevelői értekezleten is, melyen rövid néhány buzdító s méltányoló szót intézett a nevelő karhoz. Szavai szerint az ott szerzett benyomásai igen szép emléket fognak hagyni magok után.

A zala-egerszegi korcsolya egyesület március hó 1-én délután 3 órakor a polgári iskola rajztermében a csarnok megvétele tárgyában közgyűlést tart.

A zala-egerszegi önkéntes tüzoltó egyesületnek február hó 22-ére kitűzött rendes évi közgyűlést — az egyesület tagjai az alapszabályok által követelt számban nem levén jelen — nem lehetett megtartani, miért is a közgyűlés új határnapjától március hó 8-ika tüzezt ki. Figyelmeztetjük az egyesület tagjait, hogy e másodsor kitűzött közgyűlés — tekintet nélkül a megjelenő tagok számára — az alapszabályok értelmében határozatképes lesz.

Alapítvány. Gadó Mátyás légrádi plébanos úr, a határ szelén a magyarság lelkes támogatója, hazafiás érzületének s a tanügyi iránt meleg érdeklődésének újabb s fenyves jelét adta az által, hogy 120 forintos alapítványt tett le a légrádi rom. kath. népiskola részére, hogy annak évi kamatait egy nem magyar ajkú, de a magyar nyelv tanulásában legszebb előmenetelt tett fiú élvezze.

Csaktornya város képviselő testülete a magyarosodás ügyét ismét egy hatalmas lépéssel előbbre vitte azáltal, hogy a legközelebb alakult kisdedőví egyesület részére egyik házat a kisdedőví intézet céljaira örök időkre díjtalanul átengedte, mely nemes adománnyal a kisdedőví egyesület azon kedvező helyzetben fog jutni, hogy a tandíjat lejjebb szállíthatja illetve a szegény sorsuakat díjtalanul veheti fel, akik itt már zsenge korukban megtanulják a magyar szót.

Halálozás. Eder Ferenc egervári plebanos február hó 25-én szélhűdés folytán 62 éves korában meghalt.

Temetése 27-én nagy részvét mellett volt; a kerületi papság szép számmal volt a gyászszertartáson képviselve. Béke porára!

Irodalom és műpartoló egyesület alakult február hó 23-án Nagy-Kanisán. Ideiglenes elnökül dr. Farnek László, jegyzőül Tuboly Viktor urak választottak meg s egy öttagú bizottság küldetett ki az alapszabályok kidolgozására. Az egyesület célja népszerű felolvasások s tudományos előadások tartása; a zenének megkedvelése. Az ének kultiválása oly mértékben, hogy a közönség szórakoztatása végett az egyesület kebelében dalárda szerveztetik. Közvetítője leendő egyes művészeknek, szín-és egyéb műtársulatoknak, a mennyiben azokai pártfogolva, a közönség támogatását részükre megnyerni igyekeznek.

Gyászhi. Vettük a következő gyászjelentést: Özv. dr. Hencz Agostné szül. Gáspár Ilona mély fájdalomtól telt szívvel jelenti úgy maga, valamint fia Géza s a boldogult testvérei: özv. Szép Lászlóné szül. Hencz Ilka, Gyula, Géza, Lajos, Baár Józsefné szül. Hencz Terézia nevében a legjobb férj, szerető atya, jó testvér és rokonnak dr. Hencz Agost köz és váltó ügyvédnek élete 33-ik, boldog házassága 6-ik évében folyó hó 18-án délelőtt 9 órakor tüdőgümőkórban történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hiült tetemei f. hó 20-án d. u. 4 órakor fogtak a keszthelyi Szent-Miklósról nevezett sírkertben örök nyugalomra tételni, az engesztelő szt. mise áldozat pedig 21-én reggel 9 órakor fog a Minden hatónak bemutatni. Keszthely, 1885. február hó 18-án. Áldás és béke hamvaiba.

Államsegély. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium a keszthelyi és zala-egerszegi iparos tanoncok iskolájára az 1884. tanévre egyenként 200 frt államsegélyt utalványozott.

Phylloxera mentes szőlővesszők. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium a tapolezai gazdasági szakosztályal egybekapcsolva felső népiskola részére a kecskeméti állami szőlőtelepről 2700 gyökeres szőlővesszőt adományozott.

Helyreigazítás. Lapunk egyik előző számában említettük, hogy a város határában elhalt tótót felásták és szüre újjába 60 frtot találtak bevarrva. E hírünket oda egészítjük ki, hogy a megtalált összeg 22 frt volt.

Alsó-Domboruban február hó 19-én tartották meg az első hetivásárt a környékbeli közönség nagy részvéte mellett.

Csatáron Gubics József ottani kántortanítónál 30 db. vegyes oltvány 30 krjával, 30 db. szemész 15 krjával és 40 db. diófa 10 krjával kapható. A befolyt eladási ár a szegényebb tanulóknak könyvekkel való ellátására fordítatik.

A nagy-kanizsai takarékpénztár ez évi közgyűlést február hó 8-án tartotta, melyen az alapszabályok értelmében kilépett 10 igazgatósági tag helyébe a megjelölt titkos szavazat utján 3 évre megválasztottak: Maschänder Mór, Seherz Albert, Sommer Sándor, Stern J. M., Sommer Miksa, Berényi József, Blau Pál, Dannenberg Jakab, Vágner Károly, Guttman Simon; póttagok: Eisinger Henrich, Tauber Alajos, Grünhut Henrich. Felügyelő bizottsági tagokká egy évi időtartamra: Welisch Lajos, Juhász György, Engländer Lajos; póttag: Sommer Ignác. Előterjesztetett az igazgatóságnak évi jelentése, mely a lefolyt év üzleti eseményeit egész részletességgel feltünteti. A mérleg szerint a tiszta nyereség 29,033 frt 90 kr., 102 arany és 255 frank, melyből egy-egy részvény után 45 frt osztalék állapított meg, jótékonyági célokra 1000 frt szavaztatott meg, ezek kifizetése után fenmaradt 1033 frt 90 kr., 102 arany és 255 frank, papírértékben 1723 frt 30 kr. képviselő összeg pedig a megelőző évi közgyűlés által létesített városi közhasznú és közművelődési célú alap gyarapítására fordított. Ez alap az előző évben e célra fordított 1315 frt 46 krral s annak kamataival együtt jelenleg 3083 frt 47 krt tesz. Az 1000 frt a következő városi jótékony és közhasznú célokra szavaztatott meg: a gimnasiunai muzeumra 20 frt, a polgári iskola céljaira 20 frt, a községi iskola céljaira 140 frt, a községi iskola szegénysorsú növendékei ruházatára 60 frt, az izr. iskola céljaira 140 frt, az izr. iskola szegény sorsú növendékei ruházatára 60 frt, a városi két kórházra külön-külön 70 frt, összesen 140 frt, keresztény házi szegényeknek 150 frt, az izr. házi szegényeknek 150 frt, az iparos segédek betegsegélyező egyesülete javára 20 frt, a kisdedőví egyesület javára 20 frt, az önkéntes tüzoltó-egyesület javára 50 frt, a betegsegélyező egyesület javára 30 frt. — Megyei pénzügyminiszterünk figyelmébe melegen ajánljuk a jó hírnévnek örvendő nagy-kanizsai takarékpénztár azon nemes irányú intézkedését, hogy az évi tiszta nyereség egy részét közhasznú és közművelődési célú alap teremése — illetve gyarapítására fordítja. Évek mulva jelentékeny értéket képvisel ily alap, melyet eredeti rendeltetéséhez képest felhasználva, az illető pénzügyminiszter a város kulturális fejlesztését hathatósan előmozdítja. Ime a nagy-kanizsai példa, hol két év alatt ez alap a 3000 frtot meghaladta.

Balatonba fult halászkok. Február hó 18-án este Badacsonyan Gellei József, Németh János, Zsilinszky Mihály, Kurucz Bálint és Hofer József egy hajóban, a másik hajóban pedig Szedlák János, Szedlák Antal, Bendekovits Bálint és Kurgó Flóris — halászni mentek.

Ejfélig kétszer is kihúzták hálójukat s Gellei József még ekkor is — dacára hogy a Balaton erősen hullámzott — újból halászatra buzdította társait. — Mikor hálójuk már majd egészen ki volt eresztve, az észak felől jövő szél valóságos viharra fejlődve ki, magasra korbácsolta a hullámokat. A második hajóban levők csakhamar a part felé eveztek és szerencsésen ki is menekültek. A Gellei Józseffel egy hajóban levők míg a háló felszedéséhez fogtak, a hullám a hajójukba csapott s két hullámcsapásra a hajó vízzel megtelvé, süllyedni kezdett. A megrémült halászkok hajójukat — körülbelül 3 órakor — a parttól mintegy 150 ölnyire lehorgonyozták. Zsilinszky Mihály egy nagyobb hullámcsapás foly-

tán a hajóból kiesett s a vízbe fulladt, utóbb Gellei János összeesett és a hajóban levő vízbe fullt, valamint Németh János is, míg Kuruczot egy hullám a hajóból a vízbe sodorta s örökre elmerült. Hofer egyedül maradt a végzetes hajóban s napkelte után egy óra mulva halászkok jöttek segítségére; a hullámszó oly nagy volt még ekkor is, hogy a segítségre menők biztonság kedvéért a mentő hajót a parton erős kötéllel tartották. Midőn a mentő hajó közeledett, Hofer már annyira ki volt merülve, hogy mozdulni sem tudott s mentőő úgy húzták át hajójukba.

Hirtelen halál. Gadányi János légrádi lakos febr. hó 24-én délután 4 óra tájban az utcán menet közben összerogyott s rögtön meghalt. A megejtett orvosrendőri vizsgálat szerint az elhalt rég időtől fogva szívgyöcsökben szenvedett, régi szívbaja vett rajt erőt s abban mult ki.

Öngyilkosság. Rigó András gyenes-diási lakos vagyontalan napszámos február hó 20-án virradóra a prés-házban zárt ajtón belül felakaszta találatott. A helyszínen megejtett vizsgálat adatai szerint az öngyilkosnak neje tiz nappal előbb halt el s két kiskoru gyermeket hagyott hátra s így a legnagyobb nyomor várt rá, mint ki kevés keresményét mind megitta. Az elviselhetlenné vált nyomor elől menekült a halálba.

Tűz volt február hó 22-én városunkban. Este 9 óra tájban Sanits Sándor asztalos műhelye belülről ki-gyulladt. Az egyik legény pipázás közben vigyázatlanságból a tüzet leejtve, a forgács meggyulladt s a legény csak akkor vette észre, midőn már ágya kezdett égni. A tüzlármára oda sietetteknek sikerült a házbeltiek otthon nem léteben a műhelyből a szerszámokat és munkában volt butorokat kihordani s a tüzoltók megjövén, kitaró munkájukkal a tüzet elnyomták s a műhely közvetlen közelében levő házat szerencsésen megmentették.

A nagy-kutasi beomlott kut által eltemetett két kutatót csak február 24-én sikerült kiásni. Az őt ől mélységben beomlott nagy mennyiségű föld egész a felismerhetlenségig összelapította a szerencsétleneket Ep 9 napig voltak a föld alatt. A lakosság nagy részvéte mellett volt temetésük.

Vörösmarty összes munkáiból Mehner Vilmos kiadásában vettük a 21. és 22. füzeteket, mely a „Bujdosók” című öt felvonásos színmű folytatását és „Csongor és Tünde” öt felvonásos színműt tartalmazza. Az egyedül álló nagy művet, mely j. les költőnk összes műveit fogja tartalmazni, ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Vettük a „Gondülő” 23. számát, a következő változatos tartalommal: „Az új főispán” regény Tolnai Lajostól; „Magyar költők szerelme”, Szana Tamástól; „Oh! miért oly késő?” költemény Kis Józseftől; „Gond és mosoly”, költemény Rédey Istvántól; „A végzet” regény Margitay Dezsőtől; „Az arany pille” Balás Sándortól; „A megcsalt asszony” elbeszélés Hentaller Lajostól, felolvasatott a Petőfi társaság február 15-iki ülésén; Székely támad, székely bánja történeti regény P. Szathmáry Károlytól; „A gránátköves asszony”, Maritt E. legújabb regénye, fordította Mártonffy Frigyes. Ezeket követi a boríték érdekes tartalma u. m. A magyar gazdasszony, vegyesek, talányok, talányfejtők és szerkesztői posta. A minden vasárnap megjelenő Gondülő előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr. egy hónapra 50 kr. Az előfizetési pénzek Székely Aladár kiadótulajdonoshoz küldendők Budapesten, VII., dob utca 14. Mindinkább meggyőződünk arról, hogy a „Gondülő” irodalmi bece egyre növekedik és a vállalkozó kiadó híven ragaszkodik a kiadott programjához, válogatott közlemények által folyvást emeli tartalmát. Mutatvány számot mindenki kaphat ingyen és bérmentve, ki e végre hozzá fordul.

Vasúti menetrend. Szent-Ivánról Kanizsa-féle indul 12 óra 32 perckor délután, 9 órakor este és 2 óra 42 perckor éjjel után; Szombathely-féle indul 8 óra reggel, 3 óra 32 perckor d. u. és 1 óra 43 perckor éjjel után.

Gabnaárak Zala-Egerszegben 1885. február 27-én. Buza 7.60—7.80; rozs 6.50—6.80; árpa 6.50—7 frt; zab 6.40—6.80; kukorica 5.80—6 frt; búkköny 6.10—6.30; bab 7—7.60 metermázsánként.

NYILTTÉR.

Fürdő-jelentés.

Bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a helyben, a kis-csapó és v. araljai utcákról bejárattal bíró és a Braunstein-féle ház északi oldalán levő épületben csinosan berendezett

Új medence- és kád-fürdőre.

Egy medence (társas) fürdő	1 frt.
Kád fürdő	30 kr.
Ruhanemű	10 kr.
Zuhany	10 kr.

A fürdők a nap bármely szakában vehetők.

Baumsteiger Katalin
fürdősné.

Felélős szerkesztő s kiadó-tulajdonos:

UDVARDY IGNÁC.

HIRDETÉSEK.

5729 tk. 1884.

Arverési hirdetmény.

A zalaegerszegi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Takács József** végrehajtatónak **Gaál János** végrehajtást szenvedő elleni 80 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében

a zalaegerszegi kir. törvényszék területén levő, Pakod község határában fekvő, a pakodi 293. sz. tjkvben foglalt Gaál János nevű álló A. f. 1. sor 938. hrsz. alatti 64 fnt szőlőválsággal terhelt ingatlanra az árverést 928 fntban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi április hó 10-ik napján délelőtti 10 órakor Pakod község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 92 fnt 80 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zala-Egerszegén 1885. évi január 9-én.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

62. 1—1

550 tk. 1885.

Póthirdetmény.

A zalaegerszegi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint a Zalamegyei özszeresített árverés végrehajtójának Godor József pusztaderesi lakos végrehajtást szenvedett elleni 133 fnt 26 kr. s járuléka iránti végrehajtási ügyében 5608/84. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a pusztaderesi I. számú telekjegyzőkönyvben foglalt, Godor József és neje Bora Anna nevű álló A. f. 1. sor 1. hrszám alatti belsőségre 490 fnt, a f. 2. sor 114. hrszámú ingatlanra 160 fnt, a f. 3. sor 172. hrszámú ingatlanra 530 fnt kikiáltási árban elrendelte és Pusztaderesi községbíró házához 1885. évi március hó 19-ik napjának délelőtti 10 órájára kitűzött árverés az 1881. LX. t. c. 167. §-a alapján REICH FERENC f-hahóti lakos végrehajtató érdekében is 3492 fnt 14 kr. tőke követelése s járuléka kielégítése végett megtartatul fog.

Kelt Zala-Egerszegén 1885. évi február hó 20-án.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

61. 1—1

Fontos minden idegbajban szenvedőnek.

Csak a villamosság képes gyökeresen eltávolítani az idegbajokat. Uj *inductio készülékeink* (villamgépecskék), melyek minden laikus által könnyen kezelhetők, nem volna szabad egy családnál sem hiányozni. Köszvény, csúsz, gyengeségi bántalmak, fog és csúszos főfájás, általában minden idegbaj meggyógyíttatik *inductio készülékeink* által. Egy ily tökéletes készülék világos használati utasítással együtt 8 forint. Egyedül és csak nálam kapható.

Dr. Beck F., Triest, 2 Via Ponders 2.

37. 26—4.

Előnyös alkalmazást

nyernek: kereskedők, ügynökök, hivatalnokok, magánzók stb., kik osztrák-magyar állam- és díjorsjegyek havonkénti lefizetések mellett eladásával az 1883-ik évi XXXI. törvények értelmében, foglalkozni óhajtanak; némi tevékenység mellett havonként 100 egész 300 forintnyi jövedelemre számíthatni.

Ajánlatok, a jelen foglalkozás megnevezésével intézendők: A

Fővárosi Váltóüzlet-Társasághoz
BUDAPESTEN.

38. 6—1

Kávé egyenesen Hamburgból.

Közvetlen szétküldés a jó hírnévnek örvendő Kávé, thea, de-licatose árú nagy kereskedéséből. Kínáló árú, jutányos ár, pontos tomentes szállítás, ingyenes csomagolás, utánvétellel vagy a vételőár előleges beiktatásával.

Kávé 5 kilós zsakokban. Osztr. érték.	
Río, finom	3.20
Közösleges kávé izetes	3.50
Java zöld, erős izetes	5.20
Arany java kiválóan finom	5.30
Santos, szorfelett tiszta	3.75
Cuba zöld, brillant	5.00
Morca gyöngy, valódi	4.45
Java szerlelt finom izetes	3.95
Ceylon fekete zöld, erős	4.95
Arab, Morca	7.20

Kínai thea diszes dobozban.	
Asztali rizs finom 5 kiló	1.40
Jamaicai rum 1.4 liter	4.20
Caviar	2.00
1. perle 4 k netto	7.50
Greenon szóval	2.50
S. profitt	1.50
2. behatározott 2. doboz mintegy 480 db 2.50	4.20
Csaszar thea	1.50

Tízszaki árjegyzék mintegy 1000 cikkrel nyeny berrmentve.

FTTLINGER & Co., Hamburg, 11. 18—14.

197/v. 1885.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi 60. t. c. 102. §-a értelmében közhírré teszi, hogy az alsólendvai kir. járásbíróság 70., 91. és 92. 85. sz. végzése folytán az alsólendvai takarékpénztár mégis EPPINGER SALAMON és VORTMANN BENÓ felperesek részére, BBANDL SALAMON eszeszregi lakos ellen 3300 fnt 31 kr. tőke és járuléka erejéig 1885. évi január 7. és 9. napján teljesített végrehajtáskor lefoglalt és több felperesek részére felül foglalt 1436 fnt 70 kr. becsértékű ingóságok és pedig szóbeli butorok, konyha eszközök, ló, tehén, 30 kereszt rozsa, 258 liter bor, 5 drb. boros hordó, 2 szekér, mégis boltbeli kereskedelmi árucikkek nyilvános árverés útján leendő eladatulása elrendeltvén, ennek a helyszínén vagyis Csesztregeen alperes Brandl Salamon lakásán leendő eszközzésére, 1885. évi március hó 6-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik s ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi 60. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek, azonnali készpénz fizetés mellett becsáron alól is el fognak adatulni.

Kelt Alsó-Lendván 1885. február 20.

Zakó Daniel

kir. bir. végrehajtó.

63. 1—1

Bár elbőitel

és gyanúsítások hátráltatják — de a valóban jó végre mégis utat tör. Hogy ez tény, bizonyítja a mindinkább növekedő kereslet a valódi horgony Pain-Expeller után. E rég bevált háziszere a legtöbb családnál mint hatékony bedörzsolési szer eszű, köszvény, tagszakgatás stb. ellen folyton kéznél tartatik és mindenki által, aki már használta, hálaaból másoknak is ajánlatik. Aki ennek valóságáról önmagán tett használat útján meg akar győződni, az csakis „Richter tele horgony Pain-Expeller” kérjen és hamisítványt meg ne vegyen. 40 és 70 krosz árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van. Richter F. Ad. és tarsa Bécs. Főraktár Prágában az „arany oroszlan” gyógyszerárban, Niklasplatz 7.

Raktár: Török József gyógyszerára Budapesten, Király u. 12. sz. 15. 5—3.

FÜRST IZIDOR

GYARI RAKTARA

fekete cachmir és ternókból

ZALA-EGERSZEGEN. (Kazinczy-tér.)

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint sikerült a rajnavidéli fekete cachmir gyarak egyik leghírnevesibekit azon célra megnyernem, hogy kizárólag kintünök elismert készítményeiből nálam egy, minden igényeknek megfelelő és kielégítő

GYARI RAKTART

állson; ugyanazért azon szerencsés helyzetben vagyok, mikép a n. é. vevő közönséget e tekintetben előnyösebb kedvezményekben részesíthetem, mint a nagy és fővárosok.

Midőn a n. é. közönség becses figyelmét erre felhívom, kérem, hogy flmerülő ebbeli szükségleteim kielégítése végett üzlet met meglátogatni méltózzassék. Póstaí megrendeléseknél a t. rendelők legnagyobb megelégedésére pontosan kívánok eleget tenni.

Együttal hátkorodom a n. é. közönséget még arról értesíteni, miszerint tér szele miatt kegytelen vagyok néhány cikket u. m. FESTÖKER CRETON, SZONYVEGK és PAPIANOKAT vegkép eladni, melyek nálam jóval leszállított áron kaphatók.

8. 26—22.

Fürst Izidor.

O. Lilienthal-féle

szabad. veszélynélküli

GŐZMOTOR

2—10 lóerőre.

Legolesőbb hajtómű a kisiparra nézve és malmok részére. Kizárólagos készítője Osztr.-Magyar bíródalomban

BROGLE JÓZSEF

gépgyáros BUDAPEST külső váci-ut 46. sz.

Ezen szab. gőzmotor miniszteri engedély folytán minden város területén, lakott házakban is felállítható.

31. 7—5.

A legelső valódi nyákolódó Hoff János-féle maláta mellékorkák kék papírban vannak.

Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sör egy palack ára 60 kr

Hoff János-féle koncentráit maláta-kivovat egy palack 1 fnt 12 kr. kis palackban 70 kr.

A Hoff János-féle maláta készítmények 400 kór-ház- és gyógyintézetben vannak már bevezetve, honnan csaknem minden nap hoztatnak hivatalos gyógyjelentések a nyilvánosság elé. Európa legtöbb fejedelmének udvari szállítói okmánya, minden világrészben telállított 27,000 elárúsítási helyiségek, egy millió köszönet és gyógyjelentés minden rendek részéről fényes elismerésül szolgál kitünő volta- és gyógyhatóságáért.

Hoff János-féle maláta-kivonat mellékorkák a 60 kr., 30, 15 és 10 kr. Valódi csakis a kék zacskóban levő.

Hoff János-féle maláta kivonatú egészségi esokoládé fél kilo I. 2 40 kr. II. 1 60 kr. 1 kilo I. 1 30 kr. II. 90 kr.

Egy millió köszönet nyilvánítás

a mell- és tüdőbajok, sorvadás, a gyomor- és emésztési gyengeség, vérszegénység és idegyengeségnek a Hoff János-féle maláta készítmények által való meggyógyításáért.

Ennek 400 kór-házba és gyógyintézetbe való bevezetése, Európa legtöbb fejedelmének udvari szállítói diplomája, a világ minden részében felállított 2 000 elárúsítási raktár, a legnyersebb biztosítékok nyújtja ama bizalomt, mely-lével a betegek és a gyengek ez iránt viselkednek.

HOFF JÁNOS urnak

Bécs, Graben, Bräune strasse Nr. 8.

a maláta-készítmények feltalálójá- és készítőjének, es. k. szállítója Európa legtöbb fejedelmiségének.

Szt.-Helena kastély, 1883. október 25.

Tekintetes úr! Kérek, mint már öszszel rendezem mindég, pósta utánvét mellett 12 palack Hoff-János-féle maláta kivonat egészségi sört és 1 zacskó Hoff János-féle maláta kivonat mellékorkát, melyek olannajra kintünök jöknek bizonyultak. Mely tisztelettel Báro MIXICH-né.

Szt.-Helena kastély, utolsó pósta Szt. Iván-Zelina.

Nagy-Kanizsa, 1882. július 25.

Az ön Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sörre a legkintünök eredményt tanusította. Ennél fogva, vasuti utánvétel mellett, kérek ismét 28 palackkal.

Nagy-Kanizsa. — (Pályaudvar.)

Hivatalos gyógyjelentés.

Sásd (Baranya) 1884. január 11.

Az ön kintünök I-ső számú Hoff János-féle maláta kivonat egészségi esokoládéja, és az ön maláta kivonat egészségi sörre, melyek nekem az én hírneves kezelő orvosom dr. Leidesdorff professzor által lettek ajánlva, engem tökéletesen erőre segítettek s a legjobb sikerrel voltak. — (Megrendelés.)

Tisztelettel Dr. Kugler Lipót, Sásd, utolsó pósta Szigetvár, Baranya vármegye physikus a Hegyhát kerület orvos.

Kaphatók: Kaszter Sándor gyógyszerárban, és Hubinsky A. kereskedésében Zala-Egerszegén.

60 legfelsőbb kintünök.

Alapítva 1874. Bécs és Budapesten 1862.

Különösen figyelemre méltó a híres SEB-TAPASZ, neves dr. FORTY-féle

mely rendkívüli győzeveje, oszlato érelki, s fajdalomcsillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb s egyszersmind gyökeres gyógyulást eszközöl különösen bajokban. Ily bajok a torokgyulladás, legelőhurut, hörök-lamáság, hártógdyk (Croup antrina) mindennemű megszerések, harapás, szarás, vagas vagy egész által tumadható sebek, megforraszók, darazs- vagy méh szarások, konok, fekélyek, zuzatások (contusio), megdepo gyors fajdalomcsillapítással — rögzült dagasztók, gümők, talvgótok, pokolváry, carbunculus pustula maligna), megkémcsődések, gnevődések verlések, minden mirigybetegségek, gőrvédves fekélyek, fagydagantat, ujféreg, koromnyerg, vadhis tagzsívadás, esontszu, kifücskítés és megrendelések, helyi esusz; továbbá szűles fölvtartni jábélalakások és sebek, fájós, fekélyezett vagy már gyógyas női mell — Sok nő már eszrabban volt emlőráktól, a különben elkerülhetetlen elvesszeselyes beházdított mellűszével egyedül ezen jeles sektapasz használata által menekült meg. Vegre, a teszthe teljesen bevezetett barármint száka vagy darás és méh-fülszékje eszrabban rövid idői használata folytán annyira előtűnik, hogy az után a testből közönségesen szabadkézzelel, sebezé mitet és fajdalom nélkül korayor kizúzható, mire a seb gyógyulása nemso-ára bekövetkezik. Ezen megbecsülhetetlen gyógyszer, melynek jellegese leghitelesebb egyének számos s különös kívánára bármikor megtrátható bizonyítványai által már régen a legnyersebbek elismerették — rendkívüli s legkülönösebb esetekben megtrátható hatással és feltünő sikeres eredményekkel fogva, melyek használata által meg elavult bajokban is eleretnek, jól megtrátható és elterpedt hínét ketszégvonalatlanul igazolja. Legkintünök esomag 35 kr., nag obb esomag 50 kr. legnagyobb esomag 1 fnt. használatai utasítással együtt, Postán Török József gyógyszerész árú, király-utca kisebb szállítvány nem teljesítetik. Közponi küllömé yzó raktár Postán Török József gyógyszerész árú, király-utca 12. sz. a. Továbbá kapható: Nagy-Kanizsa Belus J. és Prager B., Keszthelyen, Braun Pal, Alsó-Lendván Kiss B. B. Fűredon Orbán J., Sümegen Stamborsky L. gyógyszerész árúval. A t. e. gyógyszerész urak, kik raktárt elvállalói hajlakók lenének, felszólítanak, miszerint e részben ajánlatnak ezen gyógyszer készítőjéhez, FORTY LASZLO-hoz címzve: (Budapest. I. ker., vár, Nandor utca 3. sz.) beküldeni sziveskedésük, ki megrendeléseket is pontosan teljesít. Vélék berrmentes levelek általi megrendelések az árak készpénzbeni beiktatása vagy postai utalvány vagy utánvét mellett, tisztent és legpontosabban teljesítenek.